

Dünyamızı Değiştiren Adımlar

SOSYAL GİRİŞİMCİLİK

Uzman Dr. Sinan İbiş
Medikal Turizm Demeği Başkanı

Bir sosyal girişim veya sosyal işletme, birincil amacına hizmet eden belirli sosyal hedefleri olan bir işletme olarak tanımlanır. Sosyal girişimler, topluma ve çevreye olan faydaları maksimuma çıkarırken, kârı da maksimuma çıkarmaya çalışır ve kârlar esas olarak sosyal programları finanse etmek için kullanılır. Bir sosyal girişimci, yalnızca kâr peşinde koşmakla değil, daha büyük toplumsal fayda için bir iş kurmakla ilgilenir. Sosyal girişimciler çevre dostu

ürünler üretmeye, yetersiz hizmet alan bir topluluğa hizmet etmeye veya hayırseverlik faaliyetlerine odaklanmaya çalışabilir. Sosyal girişimciler ve sosyal girişimler çevresel ve sosyal inovasyona ilham vermek için varlar. Ama aynı zamanda kârlı da olabilirler. Daha birbirine bağlı ve küresel bir topluma doğru ilerledikçe, sosyal girişimcilik, hayatlarını dünyada bir fark yaratmaya adanmış bireyler için giderek yaygınlaşan bir kariyer alanı haline gelmektedir.

Sosyal girişimcilik bireylerin, grupların, start-up şirketlerinin, girişimcilerin veya kuruluşların; sosyal, kültürel veya çevresel sorunlara yönelik çözümler geliştirdikleri, finanse ettikleri ve uyguladıkları bir yaklaşımdır.

Sosyal Girişimcilik ve Önemi

Sosyal girişimcilik bireylerin, grupların, start-up şirketlerinin, girişimcilerin veya kuruluşların; sosyal, kültürel veya çevresel sorunlara yönelik çözümler geliştirdikleri, finanse ettikleri ve uyguladıkları bir yaklaşımdır. Bu kavram büyüklük,

amaç ve inanç bakımından farklılık gösteren çok çeşitli iş birliklerine uygulanabilir. Sosyal girişimcilik, sosyal ve çevresel sorunları ele alarak, geleneksel sistemlerin bıraktığı boşlukları doldurarak, sürdürülebilir ekonomik büyümeyi teşvik ederek, toplulukları güçlendirerek ve sistematik değişikliklere ilham vererek somut ve uzun süreli bir etki yaratırlar.

Bir Sosyal Girişim Şirketi Olabilir mi?

“Sosyal girişim”, özel bir iş modeliyle çalışan, savunuculuk odaklı bir kuruluştur. Sosyal amaçlı özel bir şirkettir ya da akademi veya sivil toplum kuruluşudur. Sosyal girişim öncelikle olası bir piyasa ya da tüketici talebine, toplumun ihtiyaçları ve refahı için belirli bir hedefe yönelik olarak gerçekleştirilmektedir. Sosyal girişimler, insanların ve gezegenin çıkarlarını hissedar kazancının önüne koyan işletmelerdir. Bu işletmeler sosyal/çevresel bir misyonla hareket etmektedirler ve kârlarının tamamını ya da bir kısmını olumlu sosyal değişim yaratmaya yeniden yatırmaktadırlar.

Örneklerle Sosyal Girişimcilik

Yeni su kuyularının inşası yoluyla tatlı su hizmetlerinin yaşama ve kullanıma sunulması, sosyal girişimciliğin bir örneğidir. Bir sosyal girişimcinin amacı, kendilerine ait istikrarlı hizmetlerden yoksun olan topluluklara erişim sağlama hedefine sahip olabilir.

Dünyanın en zengin kişilerinden biri olan ve sosyal girişimcilik konularında dünyanın dört bir yanında önemli adımlar atan Bill Gates, kurduğu 'The Gates Vakfı' adlı hayır kurumu aracılığıyla hayırseverlik faaliyetleri başlattığında, bu tür eylemlerin sosyal girişimcilik olduğunu vurgulamıştır.

Yükseliş taahhüdü ile sosyal girişimciliğe olan bağlılığını her geçen gün daha çok derinleştiren IKEA, 2012 yılından bu yana dünya çapında savunmasız ve dışlanmış

gruplar için olumlu bir etki yaratmak amacıyla sosyal girişimcilerle ortaklıklar kurmakta ve ortaklıklarla hedef grupları veya faaliyetleri desteklemektedir.

Facebook, Instagram, Messenger, WhatsApp gibi platformların sahibi Meta şirketinin patronu Mark Zuckerberg, "sosyal girişim" terimini kullanmayı tercih etmediği, bunun yerine "misyon odaklı" ifadesini

kullandığı belirtilmektedir. Sosyal spektrum terminolojisinde misyon odaklı işletmeler, sosyal girişimlerin yakın akrabası olarak düşünülebilir.

Uzay Şirketi SpaceX, hem hayallerden ilham alan kârlı bir girişim, hem de kâr potansiyeli olan sosyal bir misyondur. SpaceX şirketinin kurucusu Elon Musk başarılı bir şirket kurarken aynı zamanda cesur bir

toplumsal hedefin de peşinde koşmaktadır.

Elon Musk'a göre Tesla Motors, enerji üretimi ve tüketimi için yeni bir paradigma oluşturmaya çalışan bir otomobil üretim şirkettir. Bunun, temel motivasyonun amacının otomobil yapmak olmadığı, enerji dünyasını değiştirmeyi düşünen "sosyal bir girişim" olduğu savunulmaktadır.

Başarılı Bir Sosyal Girişimci Olmanın 8 Adımı

Sosyal girişimcilik, kâr elde ederken sosyal bir sorunu çözmekle ilgilidir. Öncelikle bir sosyal misyon beyanı oluşturun.

1. Alanları ve girişime uygun alanınızı araştırın.
2. Benzersiz projenizi kavramsallaştırın, yani birleşenlerini tasarlayın.
3. Geri bildirim ve destek için takım üyelerine ulaşın.
4. Ağ kurmaya ve başkalarıyla bağlantı kurmaya odaklanın.
5. İş modelinizi geliştirin.
6. Başlangıç için finansman kaynaklarını belirleyin.
7. Bir eylem planı yazın (ve ona bağlı kalın).
8. İş hedeflerinizi misyonunuzla dengeleyin.

Sosyal Girişimciliğin 5 Kuralı Nedir?

Tutku > Girişimci dürtünün temeli tutkudur.

Amaç > Amaç derken fikrin var olma sebebi anlaşılmalıdır. Fikrin temeli, sosyal girişimcilik ile oluşturulacak hizmetleriniz veya ürünleriniz aracılığıyla çözmeye çalıştığınız sorunun ne olduğudur.

Planlama > Sosyal girişimcilik fikrini kapsayacak projenin hedefine giderken oluşturulacak strateji ve stratejinin gerçekleştirilmesindeki adımlar planlamanın yapı taşlarıdır.

Sabır > Girişimlerin tüm emek, çalışma, yorulma, zaman gibi önemli ihtiyaçların karşılanmasına ihtiyaç duyar.

Tolerans > Tüm girişimlerin başarısı bir elektrik düğmesinin kapalı halden açık hale getirilmesi kadar kısa sürede gerçekleşemez, tesadüflere bırakılmaz, planlı çalışmak ve toleranslı olmak şarttır.

Bir sosyal girişimcinin önemseydiği belirli bir amacı vardır ve olumlu bir etki yaratma etrafında bir iş modeli geliştirir. Temel amaç, iş dünyası aracılığıyla kalıcı toplumsal değişim yaratmaktır.

Sosyal Girişim Çeşitleri ve Girişimcilerde Sosyal Beceri İhtiyacı

Sosyal girişim, ticari kârlarından sosyal amaçlara hizmet eden bir işletmedir. Dört tür sosyal işletme vardır: Ticaret, finans (Halkbank), topluluk ve STK'lar. Sosyal girişim finansmanı, devlet bağışları, tüm bağışlar (aynı veya nakdi) ve işletmenin kâr fazlası yoluyla sağlanır. Başarı aracı olarak sosyal becerileri geliştirmek tüm girişimciler için olmazsa olmazdır. Girişimci, fırsatları belirleme ve müzakeretme becerisinin yanı sıra iletişim kurabilmeli ve insanlarla yakınlaşabilmelidir. Bunu yapmak için kişiler arası becerilerini kullanması gerekir. Üst düzey sosyal becerilere sahip biri, ilişkiler ve fırsatlar yaratmak için bunları kullanabilir.

Sosyal Girişimciler İçin Zorluklar ve Sosyal Girişimleri Tanıma

Hayır kurumlarının amacı kâr elde etmek değildir ve sabit bir gelirleri olmadığı için genellikle kendi faaliyetlerini bağışlarla finanse ederler. Öte yandan bir Sosyal Girişim, sosyal etki yaratmaya devam etmek için işlerine yeniden yatırılan kârla ürün veya hizmet satabilir. Sosyal

girişimcilikte zorluklar ve fırsatlar bir aradadır. Bu zorluklar arasında finansal kaynak eksikliği, sınırlı farkındalık ve destek, sosyal etki ile finansal sürdürülebilirliği dengeleme ihtiyacı, etkinin ölçülendirilmesi ve çoğaltılmasının karmaşıklığı yer almaktadır. Kamusal veya toplumsal bir amaç (sosyal, çevresel, kültürel veya ekonomik) tarafından yönlendirilen kişiler, gelirlerinin çoğunu bağış veya bağışlardan ziyade ticari amaçlı ticaretten elde ederler. Kârlarının en az %50'sini sosyal misyonları doğrultusunda kullanmak sosyal girişimci bir yapı için çok önemlidir.

Sosyal Girişimci Nasıl Çalışır?

Bir sosyal girişimcinin önemseydiği belirli bir amacı vardır ve olumlu bir etki yaratma etrafında bir iş modeli geliştirir. Temel amaç, iş dünyası aracılığıyla kalıcı toplumsal değişim yaratmaktır. Sosyal girişimcilerin bazı temel ilgi alanları şunları içerebilir: Ekonomik kalkınma, istihdam, kültür ve sanat mirasının korunması, sosyal entegrasyon, erişebilirlik, eşitsizlikleri kaldıran kapsayıcılık vs. Sosyal

girişimcilik sahnesine ivme kazandıran bir numaralı ülke Kanada'dır. Kanada, bu tür start-up'lar için vasıflı personeli çekme avantajına sahiptir ve toplumun her kesiminde sosyal girişimcilikler teşvik edilmektedir. Sosyal girişimcilik kurumsal kültürlerinin de bir parçası haline gelmiştir. Sosyal girişimciliğin ana alanı dünya çapındaki zorlu sosyal, ekonomik ve çevresel sorunların üstesinden gelmek için iş çözümlerini keşfetmek ve uygulamaktır.

Sosyal Girişimciliğin Topluma Etkileri ve Faydaları

Sosyal girişim yasal bir yapı değil, bir iş yapma biçimidir. Kesin tanım değişebilir, ancak genel olarak; misyonlarına odaklanırlar ve yönetim belgelerinde belirtilen sosyal veya çevresel sorunları çözmek için var olurlar. Kârlarının çoğunu misyonlarını gerçekleştirmek için yeniden yatırıma döndürürler. Sosyal girişimciler sadece finansal kazanca odaklanmak yerine, girişimleri aracılığıyla toplum ve çevre üzerinde

olumlu bir etki yaratmayı amaçlamaktadırlar. Bu işletmeler genellikle yoksulluk, iklim değişikliği, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim gibi acil sosyal ve çevresel sorunlarla mücadele etmektedirler. Sosyal girişimcilik, finansal getirilerin yanı sıra sosyal ve çevresel etki yaratarak hem toplum, hem de iş dünyası için değer yaratabilir. Sosyal girişimcilik aynı zamanda insanlara, özellikle de dışlanmış ve yetersiz hizmet alan kişilere, ekonomiye ve topluma katılım konusunda ilham verebilir, onları güçlendirebilir.

Sosyal Girişimciler İçin Olması Gerekenler

İster yeni başlıyor olun, ister bir startup'ı büyütüyor olun, ister işinizi bir sonraki aşamaya taşımak istiyor olun, şunu unutmayın: İçeride dönük bir girişimci olmak bir dezavantaj değildir. İş dünyasında içeride dönük biri olarak hâlâ başarılı olabilirsiniz. Yayıgın bir efsane, içeride dönüklerin antisosyal olduğu ve büyük liderler olamayacaklarıdır, bu her zaman doğru değildir. Yaratıcı ve yenilikçi olmak her girişimci için kaçınılmaz-

dır. Vizyon ve misyonlarını gerçekleştirmek ve yeterli kâr elde etmek için sosyal girişimcilerin, işlerini kurma, büyütme ve odaklandıkları konuya nasıl yaklaşmaya çalıştıkları konusunda sürekli olarak yaratıcı ve yenilikçi olmaları gerekir. Yetersiz sermaye sosyal girişimciler için başlıca sorundur. Sosyal girişimler genellikle hayata geçmek için önemli yatırımlara ihtiyaç duyar. Ancak birçok sosyal girişimci ihtiyaç duyacakları sermaye miktarını hafife almaktadır. Yeterli sermaye olmadan işi ve etkilerini büyütme, personel işe almak, iletişim ve pazarlama çabalarına fon sağlamak zordur.

Sosyal Girişimlerde Kontrol ve Öngörülemez Önem

Sosyal girişimler bağımsız işletmelerdir ve devlet/hükümet kontrolünden özerktirler. Kuruluşlar sosyal/çevresel misyonunun çıkarları doğrultusunda sahiplenilirler ve kontrol edilirler. Sosyal girişimler ekonomik değer yaratırlar. Sosyal girişimciler istihdam yaratarak, gelir üreterek ve

Sosyal girişimciler, yeniliği ve kapsayıcılığı teşvik ederek toplulukların genel refahına katkıda bulunur, olumlu değişim ve sürdürülebilir kalkınma sağlar, daha büyük iş birlikleri ile dünyayı değiştirebilirler.

iş ortaklarından (tedarikçiler, nakliye şirketleri, kredi verenler ve kamu hizmetleri şirketleri) oluşan tüm bir ağı besleyerek yaşadıkları ve faaliyet gösterdikleri bölgenin veya ülkenin ekonomik yenilenmesine katkıda bulunurlar. Sosyal girişimciler, yalnızca kâr odaklanmak yerine olumlu sosyal etki yaratmak için işletmeleri başlatır ve işletirler. İnsanlara, topluluklara ve çevreye fayda sağlama potansiyeline sahip, sürdürülebilir ve yenilikçi çözümler üreterek toplumsal sorunları çözmeyi amaçlarlar.

Sosyal Girişimcilik Dünyayı Değiştirebilir mi?

Sosyal girişimciler, yeniliği ve kapsayıcılığı teşvik ederek toplulukların genel refahına katkıda bulunur, olumlu değişim ve sürdürülebilir kalkınma sağlar, daha büyük iş birlikleri ile dünyayı değiştirebilirler. Sosyal girişimler, kârlarının çoğunu iyi bir amaca bağışlamaya karar veren şahıs tüccarları (bireysel serbest meslek sahibi kişiler) veya ortaklıklar (iki veya daha fazla kişinin bir araya geldiği) kuruluşlar sosyal girişimleri yönetebilirler. Ortaklık yapısı büyüdükçe sosyal girişimleri çeşitlendirme ve yönetim kapasiteleri de artabilir.

Sosyal Girişimci Olmalı mıyım?

Sosyal girişimler, sosyal veya çevresel bir konuyu ele almak üzere kuruldukları için sorun çözmede daha yenilikçi ve becerikli olabilirler. Yeni bir pencerede açılan sosyal hedeflere olan bağlılığı aktif olarak göstererek, ekibiniz yeni çalışma yöntemleri geliştirmeye teşvik edilebilir. Sosyal girişimciler ve sosyal girişimler çevresel ve sosyal inovasyona ilham vermek için varlar. Ama aynı zamanda kârlı da olabilirler. Kendi işinizi kurmak istiyorsanız bilmeniz gereken bazı şeyler burada. Çevrimiçi işinize bugün başlayın. Sosyal girişim için finansman yaratmak veya finansman ortamlarına erişmek önemlidir. Hibe finansmanı, finansal bir getiri beklemeyen, bunun yerine sosyal girişimin vaat ettiği sosyal sonuçlara yatırım yapan hayırseverler, hayırsever kuruluşlar ve devlet kurumları tarafından sunulmaktadır.

Sosyal Girişimlerde Başarı veya Başarısızlık

Sosyal girişimlerin ne kadar süre faaliyette kaldığına bakıldığında, yüzde 38,3'ü bir yıldan az, yüzde 45,2'si bir ila üç yıl, yüzde 8,7'si dört ila altı yıl, yüzde 2,6'sı yedi ila dokuz yıl ve yüzde 5,2'si 10 yıldan fazla faaliyetlerini sürdürebilmeyi başarmıştır. Sosyal girişimcilik daha sürdürülebilir bir gelecek yaratma potansiyeline sahiptir. Bugün dünyanın karşı karşıya olduğu sosyal ve çevresel sorunların çoğu, hükümetlerin veya geleneksel kâr amacı gütmeyen kuruluşların tek başına çözemeyeceği kadar büyüktür.

Sosyal girişimcilik bir kariyerdan çok, kişiyi hayatını belirli bir sosyal sonuca adamaya zorlayan bir çağrı, itici bir vizyondur. İster kâr amacı gütmeyen, ister kâr amaçlı olsun,

sosyal sektörde çığır açan girişimlerin yaratılması ve ölçeklendirilmesi, sosyal girişimcilikğin temelinde yer alır. British Council'ın Sosyal Girişimin Küresel Durumu 2022 adlı yayınına göre, dünya çapında 11 milyon kadar sosyal girişimin olabileceğini tahmin edilmektedir. Bu rakam 27 ülkedeki araştırmalara ve küresel tahminlere dayanmaktadır.

Sosyal girişimciler içinde önemli bir alan olan tarımla ilgili işletmelerin başarısızlık oranı düşüktür ve en genellikle asla başarısız olmazlar. Çok

dayanıklılırlar. Tarımsal işletmelerin başarı oranı %88 üzerindedir. Bu nedenle, yeşili önemseyen bir yaklaşımınız varsa ve çiftçiliğe veya tarımla ilgili diğer işlere ilgi duyuyorsanız, bu sizin sosyal girişiminiz için ideal olabilir. Startup'ların yaklaşık %90'ı başarısız oluyor. Startup'ların yüzde 10'u ilk yıl içinde başarısız oluyor. Tüm sektörlerde startup başarısızlık oranları birbirine yakın görünüyor. Başarısızlık en çok iki ila beşinci yıllar arasındaki startupta görülür ve %70'i bu kategoriye girer.

